

Kommunledningsförvaltningen
Ranko Simic
Åsa Åbom

2025-05-02

Dnr KS 2025-339

Kommunstyrelsen

Program för Samverkan mellan Linköpings kommun och civilsamhället, antagande

Förslag till kommunstyrelsens beslut

1. Kommunledningsförvaltningens förslag till kommunfullmäktiges beslut tillstyrks.

Förslag till kommunfullmäktiges beslut

1. Program för Samverkan mellan Linköpings kommun och civilsamhället antas och tidigare antaget Program för kommunens samverkan med idéburen sektor upphör att gälla.
2. Överenskommelse om samverkan mellan den idéburna sektorn och Linköpings kommun upphör att gälla och principerna för samverkan omhändertas i programmet.

Ärende

Kommunfullmäktige antog den 12 juni 2012 Program för kommunens samverkan med den idéburna sektorn och godkände Överenskommelse mellan den idéburna sektorn organisationer och Linköpings kommun. Under början av 2023 genomförde kommunledningsförvaltningen en aktualitetsprövning av kommunens styrdokument och styrmodell för samverkan med civilsamhället. I samband med detta gjordes även en uppföljning och utvärdering av kommunens samverkan med civilsamhällesaktörer.

Utvärderingen visade att både civilsamhällets aktörer och kommunens representanter upplever ett generellt gott samarbete, men att både den kommuninterna samverkan liksom samverkan mellan civilsamhällets aktörer och kommunen kan utvecklas.

Med utgångspunkt i utvärderingen och omvärldsbevakning har förslag till program arbetats fram genom en kommunövergripande arbetsgrupp och en kommunövergripande styrgrupp. Programmet syftar till att tydliggöra kommunens mål och långsiktiga prioriteringar inom området.

Beslutsunderlag:

Tjänsteskrivelse – Program för Samverkan mellan Linköpings kommun och
civilsamhället, antagande, 2025-05-02

Bilaga - Program för Samverkan mellan Linköpings kommun och civilsamhället

Bilaga – Nuvarande program för kommunens samverkan med den idéburna sektorn

Bakgrund

Sedan 2012 finns ett Program för kommunens samverkan med idéburen sektor. Det finns också sedan samma år en överenskommelse om samverkan mellan civilsamhället och kommunen som syftar till att gemensamt bidra till ett ekonomiskt, socialt och ekologiskt hållbart Linköping och ett mer inkluderande samhälle. Överenskommelsen togs fram av kommunen och sektorn gemensamt och bygger textmässigt i stort på den nationella överenskommelsen med samma uppbyggnad kring olika principer för hur kommunen och sektorn har kommit överens om att samverkan bör ske. Syftet med överenskommelsen är:

- att stärka samverkan mellan kommunen och den idéburna sektorns organisationer för demokratisk förankring och vitalisering
- att stärka organisationernas självständighet och möjlighet att ge röst åt och bilda opinion för sina intressen
- att underlätta lokal utveckling i stadsdelar och kommundelar
- att utveckla möjligheterna för den idéburna sektorns organisationer att utgöra viktiga aktörer inom välfärdsutvecklingen

Sedan 2012 har 110 civilsamhällesaktörer undertecknat överenskommelsen. I samband med utvärderingen från 2023 men även tidigare har det framkommit att det har funnits utmaningar i att upprätthålla kännedomen om överenskommelsen liksom kontaktytor mellan kommunen och civilsamhällesaktörerna i samband med att civilsamhällets företrädare byts ut och föreningar upphört.

Sedan programmet och överenskommelsen antogs har ett kommunövergripande arbete genomförts där förvaltningarna deltagit i kommungemensamma arbetsgrupper för intern samordning. Arbetet har dock periodvis pausats när trycket på förvaltningarna har varit för stort.

Behoven av att skapa en tydlig och enkel väg in för de idéburna aktörer som önskar samverkan med eller stöd av kommunen har identifierats sedan en längre tid tillbaka. 2018 antogs också riktlinjer för samordning av initiativ från idéburen sektor. 2022 inleddes ett arbete med att ta fram ett förslag till hur kommunen kan skapa en förvaltningsövergripande struktur och en samordning kring kommunens samverkan med civilsamhällesaktörer. Det skulle även skapa förutsättningar för enklare kontaktvägar med kommunen för civilsamhället. Förslaget som färdigställdes under 2023 och beslutades i början av 2024 innebär att befintliga riktlinjer för samordning av initiativ från idéburen sektor implementeras genom det förvaltningsövergripande Nätverk för social hållbarhet, men kompletterat med en mer operativt inriktad arbetsgrupp som sinsemellan stämmer av hanteringen av de frågor från

idéburna aktörer där det finns en osäkerhet kring vilken del av kommunen som är berörd. Arbetet med att implementera och utveckla den interna samverkan har lett till att samverkansinitiativ från civilsamhället omhändertas kommungemensamt och att kommungemensamma frågor kopplat till civilsamhällessamverkan bereds i arbetsgruppen.

2017 beslutade Kommunstyrelsen att Kommunledningsförvaltningen årligen ska rapportera idéburna aktörers initiativ och medverkan av kommunala välfärdstjänster. Detta har senare beslutats genomföras vartannat år och kommit att innefatta en bredare bild av kommunens kontakter med civilsamhället där både föreningsstöd, samverkan och upphandlad verksamhet beskrivits. Rapporten har bidragit till att ge en överblick över vilken samverkan som finns och vilka utmaningar som kvarstår att omhänderta.

Våren 2023 utvärderades kommunens samverkan med civilsamhället genom workshops och intervjuer med både civilsamhällesaktörer och medarbetare i kommunen. Utvärderingen visade att civilsamhället upplever ett generellt gott samarbete med kommunen, men flera förbättringsområden identifierades:

I intervjuerna framkom utvecklingsområden, exempelvis att dialogen mellan förvaltningar ofta upplevs som bristfällig, att frågor som berör flera verksamhetsområden riskerar att falla mellan stolarna, samt att samverkansinitiativ från civilsamhället hanteras olika på olika förvaltningar. Det upplevs också att kommunen inte alltid tar tillvara på civilsamhällets resurser och engagemang. Intervjuerna med civilsamhällsaktörerna visade också att kännedomen om överenskommelsen var låg.

Civilsamhällesaktörerna tryckte också på att de behöver involveras i ett tidigt skede, att samverkansinitiativ och stöd bör vara mer långsiktiga och ha utgångspunkt i civilsamhällets förutsättningar och att samverkan bör ha utgångspunkt i gemensamma samhällsutmaningar.

Förvaltningarnas representanter uttryckte också att kommunala processer behöver ta hänsyn till att demokratiska värderingar inte är självklara för alla civilsamhällesaktörer och att det gynnar både kommunen och civilsamhället att arbeta med volontärtjänster på ett strategiskt sätt.

Bedömningen av överenskommelsen var att den som form är svårhanterad men att principerna fortfarande är relevanta. Civilsamhällesaktörerna förmedlade också att de inte har resurser att delta i dialoger om samverkan i sig som överenskommelsen i sin nuvarande form syftar till att genomföra, utan att samverkan hellre behöver ske konkret kopplat till komplexa samhällsutmaningar. I workshoppar med förvaltningarna framhölls vikten av att samverkan med civilsamhället vilar på gemensamma principer. Dessa föreslås därför inbegripas i programmet.

De principer som föreslås gälla för samverkan i Linköpings kommun överensstämmer i huvudsak med de nationella principerna för samverkan mellan offentlig sektor och civilsamhälle:

- **Självständighet, oberoende och integritet** vilket innebär att civilsamhällets organisationer och deras medlemmar ska ha möjlighet att självständigt bedriva sin verksamhet utan obefogad kontroll eller inblandning av offentliga aktörer. Att civilsamhällets organisationer är självständiga innebär bland annat att de fritt kan granska kommunens arbete och öppet framföra sina synpunkter utan risk för ekonomiska eller andra sanktioner.
- **Dialog** mellan parterna ska höja kvaliteten på parternas beslutsunderlag genom ömsesidig förståelse för varandras förutsättningar och skapa förståelse och förtroende för varandra. Dialogen ska präglas av ansvar och ömsesidighet, utgå från bådas förutsättningar och tillvarata bådas perspektiv och kompetens.
- **Kvalitet** betyder att det finns ett värde i att civilsamhällets aktörer är utförare av tjänster på uppdrag av eller i samverkan med kommunen men också att verksamheten, oavsett utförare, ska upprätthålla kvalitet.
- **Långsiktighet** och stabila förutsättningar är nödvändiga för civilsamhällets existens och verksamhet. Det kan till exempel handla om stabilitet i bidragssystem och de generella villkoren. För civilsamhällets aktörer innebär principen om långsiktighet att omhänderta nya ideella krafter i sin organisation för att bidra till en kontinuitet i organisationens verksamhet och i relationerna gentemot kommunen.
- **Öppenhet och insyn** handlar om vikten av transparenta beslutsprocesser. När det offentliga präglas av öppenhet och insyn får civilsamhällets organisationer de förutsättningar som krävs för att de ska kunna vara röstbärare och opinionsbildare. Samverkan ska baseras på en öppen dialog där grunden för beslut och ställningstaganden görs kända för alla parter. Den baseras på ärlighet, saklighet och rimlighet.
- **Mångfald** innebär att kommunen välkomnar civilsamhället som utförare av tjänster och som genomförare av uppdrag. Olikheter bland utförare av tjänster och uppdrag ska ses som en tillgång. Mångfald innebär också att människor från olika delar av befolkningen avspeglas i det civila samhället och att civilsamhällets aktörer skapar goda förutsättningar för en mångfald av människor att engagera sig.

Förvaltningarna menar att ett stärkt principbaserat arbete med civilsamhället kan bidra till mer behovsanpassade och träffsäkra insatser i mötet med olika samhällsutmaningar.

För att möta önskemålen om att samverkan ska utgå ifrån gemensamma samhällsutmaningar har ett arbete i kommunens arbetsgrupp utförts för att identifiera vilka samhällsutmaningar som är högst prioriterade för kommunen att utveckla samverkan kring. Valet av prioriterade områden har haft utgångspunkt i att samverkan mellan kommunen och civilsamhället bäst lämpar sig för komplexa samhällsutmaningar, behov definierade i förvaltningarna liksom politiska inriktningar definierade i kommunens budget. Förslagen till prioriterade områden för samverkan har sedan processats i dialog med civilsamhällets aktörer. De prioriterade områdena för samverkan är utgångspunkt för kommunens strategiska samverkan med civilsamhället. I denna samverkan är civilsamhället av stor betydelse för att identifiera utmaningar samt utveckla och genomföra lösningar. Utöver dessa områden finns möjlighet för förvaltningarna att utveckla samverkan inom andra områden.

Med utgångspunkt i resultatet från utvärderingen föreslås dels ett nytt program som innehåller övergripande mål, principer för samverkan, prioriterade områden för samverkan liksom inriktningar för kommunens arbete, dels att fortsatt relevanta delar av den tidigare överenskommelsen (främst principerna) omhändertas och integreras i kommunens program liksom i riktlinjer för IOP. Därmed föreslås överenskommelsen i sin nuvarande form att upphöra, men att styrningen av arbetet kopplat till principerna utvecklas.

Ett annat identifierat behov som rör kommunens arbete med att stärka förutsättningarna för samverkan med civilsamhället är kopplat till arbetet med reserverade upphandlingar. Med anledning av detta föreslås i programmet en nyckelaktivitet som lyder: Underlätta för civilsamhället att vara delaktig i utvecklandet av kommunala välfärdstjänster, tex genom reserverade upphandlingar eller att tillgängliggöra information om civilsamhällets möjligheter att delta i kommunala upphandlingar i övrigt.

Sedan lagändringarna kring reserverade upphandlingar trädde i kraft under 2023 har kommunerna fått utökade verktyg för att främja social hänsyn och integration genom sina inköp. Dessa förändringar öppnar upp nya möjligheter att rikta kontrakt mot specifika typer av leverantörer, såsom sociala företag eller idéburna organisationer, vilket kan stärka det lokala civilsamhället och bidra till högre måluppfyllelse för kommunen. Det är dock viktigt att kommunen aktivt tar tillvara på dessa möjligheter. I dagsläget saknas, dels tillräckligt med kunskap om reserverade upphandlingar, dels en genomtänkt strategisk ansats för hur reserverade upphandlingar ska användas systematiskt i kommunen. För att maximera nyttan krävs att kommunen utvecklar och, där det är

lämpligt, integrerar arbetssätt för reserverad upphandling i de ordinarie upphandlingsprocesserna.

Kommunledningsförvaltningen föreslår också med utgångspunkt i arbetsgruppens och styrgruppens beredning att:

- Program för samverkan mellan Linköpings kommun och civilsamhället antas.
- Program för kommunens samverkan med idéburen sektor upphör.
- Överenskommelse om samverkan mellan den idéburna sektorn och Linköpings kommun upphör och principerna för samverkan omhändertas i programmet.

Ekonomiska konsekvenser

Beslut och antagande av programmet bedöms ej medföra direkta nya kostnader. Förslaget till program innebär att samtliga förvaltningar och bolag konkretiserar hur man berörs av inriktningarna och de prioriterade områdena för samverkan. Prioritering och genomförande av aktiviteter ska ske i nämnders och förvaltningars internbudget och verksamhetsplaneringsarbete och ska hanteras inom tilldelade ekonomiska ramar.

Kommunala mål

Antagandet av Program för samverkan mellan Linköpings kommun och civilsamhället bidrar särskilt till uppfyllelse av Linköpings kommunövergripande mål "En organisation med hög produktivitet och effektivitet", under målområdet Verksamhet.

[Länk till kommunfullmäktiges övergripande mål](#)

Jämställdhet

I förslaget program har inte jämställdhet lyfts som ett prioriterat område för samverkan eller som inriktning för kommunens arbete gällande civilsamhällessamverkan. Däremot framkommer att civilsamhällesaktörer som verkar inom området klimat och mänskliga rättigheter, där jämställdhet inkluderas, är särskilt utsatta för hat och hot inom ramarna för sitt ideella engagemang. I övrigt har ingen specifik jämställdhetsanalys genomförts.

Samråd

Förslaget till Program för samverkan mellan Linköpings kommun och civilsamhället har skickats ut på ett förvaltningsövergripande samråd av Kommunledningsförvaltningen till samtliga förvaltningar. Parallellt har ett flertal dialogmöten hållits med civilsamhällesaktörer. Det slutliga förslaget har utarbetats baserat på den återkoppling som inkommit under detta samråd.

Flera förvaltningar har inte haft några synpunkter och tillstyrker förslaget i sin helhet. De synpunkter som har inkommit har beaktats och lett till justeringar i texten och strukturen.

Både från civilsamhällets aktörer och från förvaltningarna har det uttryckts önskemål om att tydliggöra inkludering som ett eget prioriterat område för samverkan. Kommunledningsförvaltningen anser att inkluderingsperspektivet bäst tjänar sitt syfte genom att vara en integrerad och genomgående dimension i samtliga våra prioriterade samverkansområden. Bedömningen är också, i linje med de inkomna synpunkterna, att inkludering har särskilt framträdande relevans inom området trygghet och säkerhet. Från Kultur- och fritidsförvaltningen har också uttryckts önskemål om att områdena demokrati och folkhälsa skulle definieras som prioriterade områden.

Kommunledningsförvaltningen delar bedömningen att folkhälsa och demokrati är viktiga, men ser även dessa som horisontella perspektiv som ska genomsyra samtliga prioriterade områden, snarare än att utgöra egna prioriterade områden. De prioriterade områdena för samverkan har valts ut för att skapa ett större fokus på utvalda områden som ses som komplexa samhällsutmaningar och omfattar därmed inte alla områden som kommunen samverkar kring. Detta utesluter inte annan samverkan som kan vara viktig och prioriterad utifrån nämndspecifika mål och uppdrag.

Från Kultur- och fritidsförvaltningen lämnades också förslag om att programmet ska utgå från de övergripande målen i regeringens proposition, istället för de sex principerna för samverkan som i propositionen föreslås användas för uppföljning och utvärdering av de nationella målen. Kultur- och fritidsförvaltningens bedömning är att principerna ska nyttjas på motsvarande sätt för att följa upp de politiska målen i Linköpings kommun.

Kommunledningsförvaltningen menar dock att arbete utifrån principerna är ett väl etablerat arbetssätt i kommuner och regioner liksom nationellt och utgör dessutom principer i den gällande överenskommelsen mellan Linköpings kommun och civilsamhället. Principerna är också utgångspunkt i MUCFs samverkansmodell för kommuner och regioners samverkan med civilsamhället, där det framgår: "Genom att använda sig av principerna som en grund för samverkan så blir också samverkan förankrad i den nationella politiken för civilsamhällesfrågor".

Helhetsbedömningen är att principerna från överenskommelsen från 2012 fortfarande är relevanta och kvarstår därför i förslaget till program liksom i förslaget till riktlinjer för IOP där de också återfinns. Att dessutom kvalitativt utvärdera och följa upp kommunens arbete gällande samverkan med civilsamhället utifrån principerna ser Kommunledningsförvaltningen dock som högst relevant. I linje med kultur- och fritidsförvaltningens intention har därför programmet reviderats efter samrådet och nyckelaktiviteten "Vidareutveckla arbetssätt som bygger på principerna för samverkan" har lagts till. Denna

aktivitet kommer bland annat att innebära en omstrukturering av kommunens rapport som följer upp civilsamhällessamverkan vartannat år.

Samråd har skett med juridikenheten som inte har något att erinra mot förslaget.

Uppföljning och utvärdering

Programmet för samverkan med civilsamhället i Linköpings kommun gäller tillsvidare och ska aktualitetsprövas minst en gång per mandatperiod eller vid behov.

Kommunstyrelsen har det övergripande ansvaret för uppföljning och utvärdering av programmet, vilket sker en gång per mandatperiod eller när så påkallas.

Samverkan/information eller förhandling enligt lag (1976:580) om medbestämmande i arbetslivet

MBL-information eller förhandling är inte påkallad.

Kommunledningsförvaltningen

Paul Håkansson

Klicka här för att ange text.

Beslutet skickas till:
Hållbarhetsenheten
Samtliga nämnder och bolag